

Wioletta Hajduk-Gawron¹, Joanna Przyklenk²

 <https://orcid.org/0000-0001-6978-127X> <http://orcid.org/0000-0002-0385-6432>

JĘZYK POLSKI JAKO OBCY W REPUBLICE KOREI – NOWA SERIA PODRĘCZNIKÓW (2019–2022)

Streszczenie: W artykule przedstawiono serię podręczników, jaka powstała w ramach projektu wspierającego edukację rzadkich języków obcych w Korei Południowej. Jej prezentacja została poprzedzona przeglądowym omówieniem publikacji, które w XXI wieku przygotowane dla odbiorcy koreańskiego uczącego się języka polskiego jako obcego. Zwróciwszy uwagę na zainteresowanie współczesnej glottodydaktyki nauczaniem kontrastywnym, autorki przybliżyły specyfikę podręczników kierowanych do odbiorców koreańskojęzycznych, swoje rozważania sytuując w szerszym kontekście – zarówno historycznym (tj. uwzględniając kontekst powstania opisywanych publikacji), jak i glottodydaktycznym. Badaczki podjęły próbę swego rodzaju kategoryzacji podręczników, wskazując na cztery typy dominujące we współczesnych materiałach glottodydaktycznych. W artykule przybliżono model mieszany [Model 4], w obrębie którego powstałe publikacje współtworzą rodzimy użytkownik języka nauczanego oraz rodzimy użytkownik języka osób uczących się. Następnie zaprezentowano, mieszczące się w tym modelu, cztery pozycje nowej serii podręczników przeznaczonych dla poziomów: A1, A2, B1, B2, przygotowanej w latach 2019–2022 przez pracowników i współpracowników Katedry Studiów Polskich na Hankuk University of Foreign Studies w Seulu.

Słowa kluczowe: język polski jako obcy (jpjo), glottodydaktyka, podręczniki, Hankuk University of Foreign Studies (HUFS)

¹ wioletta.hajduk-gawron@us.edu.pl, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Instytut Polonistyki, ul. Uniwersytecka 4, 40-007 Katowice.

² joanna.przyklenk@us.edu.pl, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Instytut Językoznawstwa, ul. Uniwersytecka 4, 40-007 Katowice.

**POLISH AS A FOREIGN LANGUAGE
IN KOREA – NEW TEXTBOOK
SERIES (2019–2022)**

Abstract: This article describes a series of textbooks that has been created as part of a project to support the education of rare foreign languages in South Korea. Its presentation was preceded by an overview of publications that have been prepared for a Korean audience learning Polish as a foreign language in the 21st century. Having drawn attention to the interest of contemporary glottodidactics in contrastive teaching, the authors presented the specificity of textbooks addressed to the Korean-speaking learners, situating their considerations in a broader context – both historical (i.e. taking into account the context of the development of the described publications) and glottodidactic. The researchers attempted a kind of categorisation of the textbooks, pointing to four types dominant in contemporary glottodidactic materials. The paper focuses on a mixed model [Model 4], within which the publications created are co-authored by a native speaker of the language being taught and a native speaker of the learners' language. Subsequently, four items of a new series of textbooks designed for levels are presented, falling within this model: A1, A2, B1, B2, prepared in 2019–2022 by the staff and collaborators of the Department of Polish Studies at Hankuk University of Foreign Studies in Seoul.

Keywords: Polish as a foreign language, glottodidactics, textbooks, Hankuk University of Foreign Studies (HUFS)

1. WPROWADZENIE

Zasadniczym celem tekstu jest przybliżenie serii podręczników do nauczania języka polskiego jako obcego (dalej skrót – jpjo) adresowanych do odbiorców koreańskojęzycznych, która powstała w ramach koreańskiego projektu rządowego, promującego nauczanie rzadkich języków obcych w Republice Korei. Seria składa się z czterech części. Każda z nich zatytułowana jest tak samo (폴란드어 표준. *Pollandeueo Pyojungyojae. Podręcznik Standardowy. Polski*)³ z zaznaczeniem realizowanego poziomu językowego zgodnego z *Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego* oraz z wymaganiami dla poziomów językowych zawartych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 roku w sprawie egzaminów z języka polskiego. Podręczniki dla poziomów A1 i A2 ukazały się w wersji drukowanej oraz elektronicznej, natomiast dwie kolejne części (B1 i B2) dostępne są tylko w wersji elektronicznej.

Powstawanie sprofilowanych odbiorczo publikacji glottodydaktycznych, adresowanych do określonych pod względem etnicznym czytelników, ma

³ Pełny opis w bibliografii. Ze względów wydawniczych zrezygnowano z zapisu tytułów alfabetem koreańskim.

stosunkowo długą tradycję (zob. np. Dąbrowska 2019/2020⁴). Z doświadczeń dwudziestowiecznego (zwłaszcza po 1918 roku) polskiego rynku księgarskiego można wnosić, że chętniej przygotowywano materiały do nauki języków obcych czy adaptowano istniejące już wydawnictwa zagraniczne na potrzeby Polaków uczących się tychże języków⁵ niż tworzone materiały do nauki jppo adresowane do konkretnej językowo zagranicznej grupy. Innymi słowy, w przypadku odbiorców rodzimych język obcy i związany z nim proces dydaktyczny poddawano niejako „domestykacji”, by uciec się do terminu z teorii przekładu, cudzoziemcom zaś oferowano książki nieprecyzujące etnicznie odbiorcy, kierowane potencjalnie do każdego, a zatem w zależności od stopnia pokrewieństwa językowego w różnym wymiarze „egzotyżujące” (znów nawiązanie do translatoryki) prezentowane treści. Zauważalną tendencję trudno uznać za zjawisko typowo polskie, podyktowane jest wszak twardymi prawami profesjonalnego rynku wydawniczego, który jest współkształtowany przez popularność i/lub prestiż danego języka oraz sytuację języków obcych w systemie edukacji⁶. Upraszczając nieco ogląd sytuacji, można zatem wskazać obecność dwóch modeli: 1) użytkownik języka A tworzy dla użytkownika języka A podręcznik (lub inny gatunkowo materiał dydaktyczny) do nauki języka X – „domestykacja” języka obcego i procesu dydaktycznego – Model 1; 2) użytkownik języka X tworzy dla użytkowników języków N (nieskończenie różnych) podręcznik do nauki języka X, rodzimego dla nadawcy, ale obcego dla odbiorców – „egzotyżacja” języka obcego i procesu dydaktycznego zależna od stopnia bliskości językowo-kulturowej między językiem nauczonym a językiem rodzimym uczących się – Model 2. Niekiedy zapotrzebowanie lokalne na konkretne kształcenie innojęzyczne może prowadzić do układów odmiennych, z których za istotne dla naszego pola obserwacji należałoby uznać: 3) użytkownik języka X tworzy dla użytkownika języka A podręcznik do nauki języka X, rodzimego dla nadawcy, ale obcego dla odbiorcy, przy czym następuje precyzacja odbiorcy, a tym samym jego potrzeb dydaktycznych wynikających ze specyfiki jego języka rodzimego - Model 3; oraz 4) użytkownik języka A i użytkownik języka X tworzą dla użytkownika języka A podręcznik do nauki języka X – synergia autorskich perspektyw: rodzimego użytkownika języka nauczanego oraz rodzimego użytkownika języka uczących się osób – Model 4.

⁴ Badaczka podaje też przykłady dawnych wydawnictw, których odbiorcami mieli być przedstawiciele obu języków, czyli jedna książka miała służyć zarówno Niemcowi do nauki polszczyzny, jak i Polakowi do nauki języka niemieckiego (Dąbrowska 2019/2020, s. 59–60).

⁵ Ciekawych przykładów w tym zakresie dostarczają adresowane do Polaków samouczki do nauki języka angielskiego; por. Podhajecka 2013.

⁶ Np. pojawienie się angielszczyzny w edukacji szkolnej w międzywojniu skutkuje wydaniem kilku podręczników (za: Kotlarska 2022).

Tabela 1. Modele charakteryzujące twórców oraz podręczniki do nauczania języków obcych

<p>[Model 1]</p> <p>Użytkownik języka A tworzy dla użytkownika języka A podręcznik (lub inny gatunkowo materiał dydaktyczny) do nauki języka X.</p>	<p>[Model 2]</p> <p>Użytkownik języka X tworzy dla użytkowników języków N (nieskończenie różnych) podręcznik do nauki języka X, rodzimego dla nadawcy, ale obcego dla odbiorców.</p>
<p>[Model 3]</p> <p>Użytkownik języka X tworzy dla użytkownika języka A podręcznik do nauki języka X, rodzimego dla nadawcy, ale obcego dla odbiorcy, przy czym następuje precyzacja potrzeb wynikających ze specyfiki języka rodzimego odbiorcy.</p>	<p>[Model 4]</p> <p>Użytkownik języka A i użytkownik języka X tworzą dla użytkownika języka A podręcznik do nauki języka X – synergia autorskich perspektyw: rodzimego użytkownika języka nauczanego oraz rodzimego użytkownika języka uczących się osób.</p>

Źródło: opracowanie własne

W przypadku interesującego nas tu obszaru dociekań – najnowszych podręczników do nauki jppo w Korei Południowej – zwróćmy na początek uwagę na znaczącą rolę w tym zakresie Katedry Studiów Polskich na Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych Hankuk (ang. Hankuk University of Foreign Studies, dalej: HUFUS), jedyne ośrodka akademickiego w Republice Korei kształcącego w ramach studiów polonistycznych. Wpływ tej instytucji na koreański rynek wydawniczy oraz jej twórczy udział w formowaniu tegoż rynku są nie do przecenienia⁷. Powstała w 1987 roku Katedra⁸, kształcąc polonistycznie studentów, prowadząc badania nad różnymi aspektami polskości (historia, język, kultura) i szeroko zakrojone prace translatorskie, a nadto podejmując działania popularyzujące Polskę i polszczyznę, rozbudza zainteresowanie nimi wśród społeczności koreańskiej, nie tylko uniwersyteckiej, ale również wśród

⁷ Autorami wielu pierwszych książek do nauki jppo wydawanych w Korei byli właśnie pracownicy HUFUS, np. założyciel seulskiej polonistyki Cheong Byung Kwon czy wykładowczy nie: Kim Ji Young i Koh Seung Hui.

⁸ Rezygnujemy w tym miejscu z charakterystyki Katedry Studiów Polskich HUFUS oraz prezentacji jej bogatych osiągnięć na polu dydaktyczno-naukowym, zagadnienia te bowiem były już przedstawiane w innych opracowaniach, np.: Cheong Byung Kwon, 2006, 2010; Cheong Byung Kwon, Kim Jong Suck, Choi Sung Eun (Estera Czoj), Kim Yong Deog et al. 2013. O specyfice kształcenia polskojęzycznego w HUFUS pisali natomiast m.in.: T. Lisowski (2006, 2007, 2010) oraz E. Szalkowska-Kim (2018).

współpracujących z Polską pracowników firm i instytucji czy hobbystów, a także stymuluje pośrednio i bezpośrednio (tworząc własne opracowania) koreański rynek wydawniczy do publikowania materiałów do nauki jpjo.

W ostatnich latach zainteresowanie polszczyzną w Korei Południowej ma także związek z rozwojem stosunków gospodarczych między oboma krajami. Rosnąca liczba inwestycji koreańskich w Polsce w połowie pierwszej dekady XXI wieku⁹ skutkuje wyjazdami służbowymi Koreańczyków do Polski (np. podwrocławskie Biskupice Podgórne i Kobierzyce, miejsca inwestycji koreańskich, określane jako „mała Korea”). Dochodzi do ważnych i wiążących spotkań na różnym szczeblu między przedstawicielami obu państw (por. MRDHiWM 2020, s. 7–8), a od października 2016 roku znaczącą odległość geograficzną można sprawniej pokonać dzięki pojawieniu się bezpośredniego połączenia lotniczego Warszawa–Seul, obsługiwanego przez PLL LOT (o perspektywach rozwoju międzypaństwowej współpracy zob. Mackiewicz 2021).

2. MATERIAŁY DO NAUKI JPJO W KOREI POŁUDNIOWEJ – PRZEGLĄD

Trwała i zauważalna obecność edukacji polonistycznej HUFs oraz rozwojowa sytuacja inwestycyjno-gospodarcza w relacjach polsko-koreańskich z pewnością wpłynęły i wciąż oddziałują na księgarski rynek Korei Południowej w zakresie wydawania materiałów do nauki jpjo. Na początek wskażmy, jakie publikacje, wpisujące się w Model 1 (tj. użytkownik języka A tworzy dla użytkownika języka A materiały do nauki języka X) wydano w Korei w XXI wieku¹⁰.

Przeгляд zaczniemy od pozycji 폴란드어 회화 (pol.) *Rozmówki polskie* (Byung Kwon 2008; ss. 256), która jest nowszą edycją znanego z 1995 roku opracowania pod tym samym tytułem, znacząco zmodyfikowaną i wzbogaconą w stosunku do pierwodruku. Ułożonym tematycznie 23. lekcjom towarzyszą rozdziały poświęcone Polsce oraz nagrania. Charakter rozmówek ma także

⁹ Pierwsze inwestycje koreańskie w Polsce przynosi rok 1993 (Daewoo – inwestycja w fabrykę FSO i wycofanie się z Polski w 2000 roku). W połowie lat 2000 następuje kolejna znacząca fala koreańskich inwestycji (LG, Samsung) (za: MRDHiWM 2020).

¹⁰ Prezentowany przegląd nie rości sobie prawa do miana kompletnego, nie stanowi celowi przedstawianego opracowania. Chodzi raczej o wskazanie pewnych tendencji publikacyjnych w zakresie wydawnictw książkowych w Korei. Ze względu na cel tego artykułu uwagę skupiono na podręcznikach czy zbliżonych do podręczników materiałach glottodydaktycznych, pomijając przy tym niezwykle cenny koreański dorobek leksykograficzny, który powinien stać się przedmiotem odrębnych analiz.

książka pt. 여행필수 폴란드어 회화 (pol.) *Rozmówki polskie niezbędne w podróży* (Jong Suck 2001; ss. 204), zawierająca wstępne informacje o Polsce, polskiej gramatyce i wymowie oraz 19 tematycznie zorganizowanych działów, dla których kluczowe są konwersacje właśnie, użyteczne podczas podróżowania. Książka ta przez czterdzieści tygodni utrzymywała się na liście bestsellerów w kategorii rozmówek podróżniczych w księgarni internetowej Yes24 (za: Reesul 2021, s. 21).

Z kolei licząca 334 strony książka pt. 폴란드어 첫걸음 (pol.) *Polski – pierwsze kroki* (Ikseong 2002), adresowana jest do osób zaczynających naukę polszczyzny, stąd wiele miejsca w początkowej jej części poświęcono polskiej wymowie, jednak publikacji nie towarzyszą nagrania. Po tej partii następują jeszcze dwie części: gramatyczna oraz leksykalna. 240-stronicowa publikacja 국가대표 폴란드어 완전 첫걸음 (pol.) *I ty możesz się stać reprezentantem języka polskiego* (Ji Young 2011) wraz z płytą z nagraniami zawiera 25 rozdziałów łączących zagadnienia leksykalne z gramatycznymi i stanowi jedną z części serii książek opatrzonych takim samym tytułem, lecz poświęconych kształceniu w zakresie różnych języków; oprócz polskiego są to języki: francuski, hiszpański, indonezyjski, niderlandzki, niemiecki, portugalski, rosyjski, szwedzki, turecki i włoski. Elementami innych koreańskich serii glottodydaktycznych są kolejne dwie książki do nauki jpjo. Pierwsza z nich to e-book pt. 하루에 쪼갬다 폴란드어. 알파벳에서 인사표현까지 (pol.) *Polski – chwytaj w lot. Od alfabetu po powitania* (Ji Young 2021a; ss. 70), a druga zatytułowana 누구나 알파벳 폴란드어 그림책 (pol.) *Komiksowy alfabet polski dla każdego* (Ji Young 2022; ss. 76) przeznaczona jest również dla osób początkujących, w tym dzieci.

Ważnym dla studiów polonistycznych w Republice Korei jest opracowanie zatytułowane 폴란드어 문법 (pol.) *Gramatyka języka polskiego* (Ji Young, Koh Seung Hui 2013/2016/2020; ss. 317), składające się z dwóch części (każda ma 16 rozdziałów) i skorelowane z sylabusem nauczania gramatyki polskiej na studiach polskojęzycznych HUFs. Pozycja podręcznika akademickiego oraz fakt, że kwestie gramatyczne są w nim objaśniane po koreańsku, wpływają na niesłabnącą popularność tego wydawnictwa (zob. kolejne wydania publikacji).

W 2020 roku wydana została 600-stronicowa publikacja pt. 핵심패턴 폴란드어 (pol.) *Polski – kluczowe schematy* (Areum 2020b), będąca rodzajem przewodnika po zagadnieniach gramatycznych polszczyzny w zakresie odmiany, przy czym nie jest ona kierowana wyłącznie do osób początkujących, lecz także do zaawansowanych w nauce języka polskiego. Choć układ treści podporządkowany jest gramatyce, to w rozdziałach widać skupienie autorskiej uwagi na konwersacyjnym zastosowaniu przyswajanych form czy typów odmiany. Dopełnienie książki stanowią materiały zamieszczone na YouTube.

Natomiast książka zatytułowana: 한 번에 끝! OPI 폴란드어 (pol.) *Raz a dobrze! OPI język polski* (Areum 2020a; ss. 248) to pozycja przygotowująca

do testu biegłości językowej – *Oral Proficiency Interview* (skrót OPI), zgodnie ze standardami wypracowanymi przez ACTFL (American Council on the Teaching of Foreign Languages). Złożyło się na nią 14 rozdziałów, specjalnie dobrany materiał audio (MP3) oraz wideo. Całość podporządkowana jest kluczowej dla testu OPI umiejętności mówienia. Warto odnotować, że pod kątem tego sprawdzianu opracowano też książki dla innych języków (np. dla wietnamskiego).

Warto jeszcze wspomnieć o publikacji dwuczęściowej, z której tylko druga realizuje opisywany tu model, czyli jej autorką jest Koreańska, pierwsza natomiast dwójka autorów – Koreańską i Polaka, wpisuje się więc w [Model 4] (tj. użytkownik języka A i użytkownik języka X tworzą dla użytkownika języka A podręcznik do nauki tegoż języka). Mowa tu o książkach: *The 바른 폴란드어 Step 1* (pol.) *Poprawny język polski. Krok 1* (Kim Areum, Robaczyński 2016/2018; ss. 228) oraz *The 바른 폴란드어 Step 2* (pol.) *Poprawny język polski. Krok 2* (Areum b.d.w.). Piętnastu rozdziałom obu części towarzyszą materiały wideo, a podobne wydawnictwa opracowano także dla innych języków obcych (np. dla języka francuskiego).

Jak można zauważyć, w zakresie publikacji do nauki jppo tworzonych przez Koreańczyków dla odbiorcy koreańskiego dominują, co nie dziwi, pozycje przeznaczone dla osób zaczynających naukę polszczyzny (zwykle poziomy A1–A2) bądź sprofilowane tematycznie czy pragmatycznie opracowania (np. gramatyka, rozmówki przydatne w podróży, test OPI). Wiele z przywołanych wyżej książek to elementy glottodydaktycznych serii tworzonych z myślą o atrakcyjnym przybliżeniu danego języka obcego koreańskiej społeczności. Autorami zaprezentowanych wydawnictw są osoby ściśle związane z polonistyką HUFŚ – jej pracownicy oraz absolwenci, co potwierdza dużą rolę ośrodka studiów polskich HUFŚ w promowaniu polszczyzny w Korei.

Jeżeli chodzi o Model 2 (tj. podręczniki polskich autorów do nauki jppo wykorzystywane w Korei Południowej), to w praktycznym nauczaniu polszczyzny na HUFŚ w drugiej dekadzie XXI wieku wykorzystywano m.in.: *Pol-ski. Krok po kroku. Podręcznik do nauczania języka polskiego jako obcego oraz kultury polskiej dla początkujących; Po polsku po Polsce; Miło mi panią poznać. Język polski w sytuacjach komunikacyjnych*¹¹. Warto odnotować, że na potrzeby koreańskiego odbiorcy nie powstały książki wpisujące się w Model 3, tj. stworzone przez autorów polskich zakładających obecność koreańskiego czytelnika. Pozycje tego rodzaju są jednak tworzone dla innych języków, np. Kowalewska, Kowalewski 2008 i 2010; Morcinek-Abramczyk 2018.

Przechodząc do zasadniczego dla naszych rozważań punktu, a zatem do nowo wydanych podręczników adresowanych do Koreańczyków i powstałych przy współautorstwie koreańsko-polskim – Model 4, warto zarysować tło, na jakim zrodził się zamysł nowych publikacji. Otóż 4 sierpnia 2016 roku

¹¹ Adresy bibliograficzne zamieszczono w końcowym wykazie źródeł.

uchwalono w Republice Korei *Ustawę w sprawie wspierania edukacji rzadkich języków obcych* oraz *Dekret wykonawczy w sprawie promowania edukacji rzadkich języków obcych*. W *Dekrecie* tym wskazano 53 rzadkie języki obce i zaliczono do nich także język polski (obok np. czeskiego, hausa, kirgiskiego, słowackiego, szwedzkiego, tureckiego, włoskiego czy wietnamskiego). Za cel postawiono sobie promowanie i wspieranie edukacji w zakresie tych właśnie języków. HUFŚ został wybrany na lata 2018–2021 jako wyspecjalizowana instytucja edukacyjna do działań w zakresie takich etnolektów, jak: hindi, indonezyjski, malajski, malezyjski, mongolski, perski, polski, portugalski, suahili, tajski, turecki, uzbecki, węgierski. W ramach przyznanego grantu odpowiedzialna za polszczyznę Katedra Studiów Polskich HUFŚ miała m.in. przygotować cztery podręczniki (od poziomu A1 do B2). Informacje te podajemy za opracowaniem Estery Czój (2018); tam znajduje się również uszczegółowiona charakterystyka projektu oraz planowanych w jego zakresie działań.

3. CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA AKWIZYCJĘ JĘZYKA POLSKIEGO PRZEZ KOREAŃCZYKÓW

Zanim przejdziemy do opisu podręczników oraz zastosowanych w nich rozwiązań, przyjrzyjmy się uwarunkowaniom opanowywania języka polskiego przez odbiorców, dla których językiem pierwszym jest język koreański. Osoby koreańskojęzyczne, uczące się jppo, przed rozpoczęciem konkretnych działań językowych podejmują wiele wyzwań, które z reguły stanowią mniejszą trudność dla uczących się polszczyzny np. Słowian. Odbiorca koreański, którego wychowanie, funkcjonowanie w społeczeństwie i komunikowanie się w nim oparte są na pięciu zasadach konfucjańskich, może odczuwać pewien dysonans poznawczy, zapoznając się choćby z polskimi strategiami komunikacyjnymi (szerzej na ten temat zob. Lisowski 2007). Ponadto problemy w akwizycji języka polskiego przez studentów koreańskojęzycznych wynikają przede wszystkim z różnic systemowych między polszczyzną a koreańszczyzną oraz problemów zewnętrznojęzycznych, np. przyzwyczajenia narządów mowy do artykulacji dźwięków ojczystego języka. Kluczowy w procesie dydaktycznym jest zatem zarówno trening słuchowy, jak i wymowa obcych dotąd głosek, gdyż to właśnie te umiejętności należy doskonalić na początkowym etapie nauki, aby pomóc studentom osiągnąć płynność w mówieniu oraz percepcji i rozumieniu komunikatów ze słuchu, a także słów nie tylko w izolacji, ale i w szerszym kontekście.

Omówione pokrótce czynniki wpływające na specyfikę przyswajania polszczyzny przez studentów koreańskojęzycznych zostaną w kolejnej części artykułu zilustrowane przykładami pochodzącymi z serii prezentowanych podręczników.

4. STRUKTURA PODRĘCZNIKÓW I ROZWIĄZANIA METODYCZNE

Powstałe w ramach projektu podręczniki dla poziomów A1–B2¹² charakteryzują się przejrzystą strukturą i systematycznością zarówno w sposobie wprowadzania materiału, jak i typów zadań. Przeznaczone są dla grup uczących się z lektorem, jednak pewne ich części mogą służyć również tym, którzy uczą się samodzielnie.

Każda jednostka lekcyjna rozpoczyna się od wprowadzenia do tematu lekcji poprzez odczytanie dialogu lub jego wysłuchanie oraz analizę materiału ikoniznego. Dialogi zbudowane są tak, aby zawierały poruszany na lekcji zakres leksykalny oraz struktury gramatyczne. Zagadnienia gramatyczne wprowadzane są najczęściej metodą indukcyjną, pozwalającą na samodzielne odkrywanie reguł, a ćwiczeniom zawsze towarzyszą tabele krótko objaśniające zasady. Pomagają one usystematyzować wiedzę i zautomatyzować użycie poznanych struktur gramatycznych lub leksykalnych.

Budowa każdego rozdziału jest podobna. Stałymi elementami są fotografia sugerująca tematykę lekcji oraz dialog, ćwiczenia leksykalne i gramatyczne, intensywny trening fonetyczny (szczególnie na poziomie A1) oraz zadania doskonalące poszczególne sprawności. Ich kolejność nie jest stała, co pozwala nauczycielom i uczniom na pewną dowolność w sposobie wykorzystania materiałów zawartych w każdym rozdziale. Jednostkę lekcyjną kończy sekcja poświęcona zagadnieniom socjokulturowym oraz test sprawdzający wiadomości zdobyte w ramach danej jednostki. Takie zaprojektowanie podręcznika nie świadczy o doprecyzowanym użytkowniku, podobną strukturę lekcji znajdziemy w opracowaniach przeznaczonych dla uniwersalnych odbiorców. Wymieńmy zatem te aspekty serii podręczników, które wyraźnie określają odbiorcę ich treści.

Spis treści i opis zawartości poszczególnych lekcji, zakres leksykalny, gramatyczny, terminologia gramatyczna, rozwijane sprawności językowe, zagadnienia kulturowe zostały przetłumaczone na język koreański w każdej części serii, podobnie słowo wstępne oraz biogramy autorek.

Jak już wspomniano, podręczniki powstały z myślą o pracy uczniów z lektorem, jednak mogą również służyć uczniom jako samouczki. Wprowadzono pomoce typu: słowniczek polsko-koreański po każdym dialogu, tłumaczenie na język koreański poleceń i informacji socjokulturowych, skrypt nagrań, klucz odpowiedzi do ćwiczeń i zadań testowych oraz tabele gramatyczne. Rozwiązania te sprzyjają nie tylko samodzielnej pracy uczniów, ułatwiają też organizację zajęć tym nauczycielom, którzy nie znają języka koreańskiego. Stopniowo

¹² Oprócz omawianych w tej części podręczników w ramach przedstawionego wyżej grantu powstały także jeszcze opracowania, jak np.: Ji Young 2020; Ji Young 2021b, Seung Hui, Ok Jin 2021.

rezygnowano z tłumaczeń poleceń lub sekcji poświęconej kulturze. Tak jest w przypadku podręcznika na poziomie B2, w którym na język koreański przetłumaczono tylko tzw. obudowę techniczną, czyli wstęp i spis treści wraz z opisem zawartości poszczególnych lekcji.

Kolejnym aspektem profilującym serię pod względem jej odbiorców są bohaterowie podręczników. Są nimi polska studentka Marta Kowalik i koreański student Haram Park, którzy studiują w Republice Korei, oraz koreańska menedżerka Mira Yun i polski inżynier Jacek Nowak pracujący w Polsce. Na podstawie ich perypetii uczący się będą poznawać język polski w najbardziej typowych sytuacjach życia codziennego, do poziomu B1 włącznie. W podręczniku dla poziomu B2 zrezygnowano z kontynuacji losów bohaterów z pierwszych części. Wprowadzenie postaci o konkretnym statusie społecznym i wiekowym nie było przypadkowe, umożliwia ono bowiem naturalne prowadzenie dialogów w odmianie nieoficjalnej i oficjalnej. Jest to istotna kwestia dla studentów pochodzących z kręgów kulturowych będących pod wpływem filozofii konfucjańskiej, ponieważ implikuje stopień oficjalności i wybór określonej strategii komunikacyjnej. Osadzenie bohaterów w konkretnej przestrzeni – edukacyjnej i zawodowej – wspomagało rozbudowywanie słownictwa z zakresu życia studenckiego i zawodowego. Z uwagi na opisane wcześniej kontakty między Polską a Koreą to właśnie te konteksty sytuacyjne najbardziej przydadzą się Koreańczykom uczącym się polszczyzny. Oto przykłady ilustrujące wprowadzenie użycia form oficjalnych i nieoficjalnych w sytuacji przedstawiania się¹³:

Tabela 2. Formy oficjalne i nieoficjalne w sytuacji przedstawiania się

 Dialog A	 Dialog B
Marta: Cześć!	Jacek Nowak: Dzień dobry!
Haram: Cześć!	Mira Yun: Dzień dobry!
Marta: Jestem Marta, a ty?	Jacek Nowak: Nazywam się Nowak, Jacek Nowak. A pani, jak się pani nazywa?
Haram: Jestem Haram.	Mira Yun: Mira Yun.
Marta: Haram?	Jacek Nowak: Mira Yun?
Haram: Tak, mam na imię Haram.	Mira Yun: Tak, Mira to imię, a Yun to nazwisko.
Marta: Bardzo ładnie.	Jacek Nowak: Yun? Przepraszam, a czy może pani przeliterować?

¹³ A1, s. 30. Z powodu ograniczeń objętościowych tekstu pokazano tylko jeden przykład sposobu tłumaczenia dialogów. Zastosowano też skrótowy opis adresów bibliograficznych wszystkich przykładów podawanych z omawianych podręczników: *Podręcznik standardowy. Polski*, A1, A2, B1, B2, pełny opis zob. bibliografia.

Haram: Dziękuję.	Mira Yun: Oczywiście. Y – U – N.	
Marta: Miło mi cię poznać.	Jacek Nowak: Aha, teraz rozumiem. Bardzo miło mi panią poznać.	
Haram: Mnie również.	Mira Yun: Mnie również.	
jestem	나는 ~이다 (1인칭 단수)	← być (원형)
ty	너 (2인칭 대명사)	
mam	(나는) ~을 가지고 있다	← mieć (원형): 목적격 지배 동사
imię	이름	
bardzo	매우, 아주	
ładnie	아름답게, 예쁘게	→ Bardzo ładnie. (매우 아름답게)
Miło mi.	반갑습니다.	
cię	너를	← ty (주격)
poznać	~와 아는 사이가 되다; ~을 만나다	목적격 지배 동사
również	역시, 또한, 또	→ Mnie również. (나 또한 그래요)

Źródło: Podręcznik standardowy. Polski A1, s. 33

Innym zabiegiem uwzględniającym koreańskiego odbiorcę jest zastosowanie metody gramatyczno-tłumaczeniowej w podręcznikach dla poziomów B1 i B2. W części poświęconej poziomowi B1 w każdej jednostce lekcyjnej pojawiło się ćwiczenie, którego istota polega na przełożeniu pojedynczych zdań związanych z tematyką lekcji z języka polskiego na język koreański. W kluczu znajduje się koreańskie tłumaczenie, a zatem możliwa jest również czynność dokonywana w drugą stronę, czyli przekład z języka koreańskiego na polski. Metoda tłumaczeniowa, innymi słowy tłumaczenie dydaktyczne, jest niezwykle pomocna w doskonaleniu budowy poprawnych wypowiedzi (zob. Rabiej 2016). Istnieje zagrożenie, że zachęci ona do wykorzystywania ogólnodostępnych aplikacji i urządzeń elektronicznych, jednak wczesne uświadomienie studentom negatywnego ich wpływu na szybkość opanowywania języka polskiego sprawia, że studenci korzystają z pomocy sztucznej inteligencji jedynie w sytuacjach awaryjnych. Z kolei w podręczniku dla poziomu B2 znajdują się różne typy zadań, w których należy dokonać tłumaczenia na język koreański, np.:

Proszę dopasować definicje, a następnie skorzystać ze słownika i zapisać tłumaczenie podanych słów na język koreański.

(Podręcznik standardowy. Polski B2, s. 125)

W dobie postępu technologicznego warto docenić koncepcję nauczania opartego na dydaktyce konstruktywistycznej i narzędziach multimedialnych. W związku z nimi szeroko pojęta dydaktyka powinna w sposób twórczy wykorzystywać powszechny dostęp do danych i technologii informacyjnej (Żylińska 2007, s. 7). Autorki, korzystając z tych narzędzi, wprowadziły również rozwiązania metodyczne proponowane przez podejście zadaniowe, komunikacyjne oraz projektowe. Stąd wiele ćwiczeń polega na dotarciu do różnych informacji za pośrednictwem internetu, przygotowaniu projektu i rozwiązaniu problemu osadzonego w polskich bądź koreańskich realiach. Działania te często wymagają pracy w grupach lub parach, a taka forma angażuje w pracę zespołową, wzmacnia kreatywność i stymuluje funkcje kognitywne (Żylińska 2007). Ta metoda pracy wydaje się szczególnie skuteczna na wyższych poziomach zaawansowania językowego, stąd częste jej zastosowanie w podręcznikach na poziomach B1 i B2.

- Projekt

Proszę podzielić się na grupy i zaplanować trzydniową wycieczkę z Warszawy do wybranego miejsca w Polsce. grupa I: wesoła i tania wycieczka, grupa II: wyjazd sportowy, grupa III: podróż historyczna, grupa IV: odpoczynek blisko przyrody. Następnie proszę przedstawić plan podróży przed koleżankami i kolegami. Potrzebne informacje można sprawdzić w internecie. Pytania pomocnicze na następnej stronie. (*Podręcznik standardowy. Polski B1*, s. 99)

- Co polscy przedsiębiorcy powinni zrobić, żeby odnieść sukces w Korei? Pracując w grupach, proszę opracować kampanię promocyjną na koreańskim rynku wybranego polskiego produktu. (*Podręcznik standardowy. Polski B2*, s. 56)

Na każdym poziomie zaawansowania wprowadzono ćwiczenia umożliwiające studentom wypowiedzanie się na tematy związane z bliskim im otoczeniem, jednocześnie zachęcając do porównań z realiami polskimi:

- Jakie okazje świętuje się w koreańskich rodzinach? Co wtedy robisz? (*Podręcznik standardowy. Polski A2*, s. 48)
- Proszę porozmawiać w grupie i napisać w punktach, o co jeszcze Hana powinna zapytać, zanim wprowadzi się do mieszkania w Warszawie. (*Podręcznik standardowy. Polski B2*, s. 47)
- Proszę porozmawiać w grupie o specyfice koreańskiego rynku mieszkaniowego. Co powinna o nim wiedzieć osoba z Polski, która chciałaby wynająć mieszkanie w Korei? (*Podręcznik standardowy. Polski B2*, s. 47)
- Proszę przeczytać artykuł o współpracy gospodarczej pomiędzy Koreą a Polską i wykonać zadania A i B. (*Podręcznik standardowy. Polski B2*, s. 49)

To, co obce, egzotyczne, definiowane jest zwykle w relacji z tym, co swoje, znane, a takie założenie jest podstawą kształcenia interkulturowego:

A zatem nie zacieranie różnic, ale świadomość ich istnienia, istoty, a także poznanie, akceptowanie, przyjmowanie cech innej kultury (przyjmowanie wzajemne – przez członków różnych grup) mają zapewnić powodzenie edukacji międzykulturowej.

(Lewowicki 2000, s. 31)¹⁴

Nauczanie polszczyzny w środowisku egzolingwalnym najczęściej odbywa się bez bezpośredniego kontaktu z rodowitymi użytkownikami języka docelowego, dlatego w przypadku edukacji polonistycznej w Korei nieodzowne okazuje się poświęcenie uwagi podobieństwom i różnicom. Pozwala to na złagodzenie ewentualnego szoku kulturowego studentów przybywających do Polski.

Koreańskie i polskie uwarunkowania kulturowe stały się impulsem do stworzenia stałej sekcji w podręcznikach dla poziomów A1, A2 i B1 zatytułowanej *Czy wiesz, że...* W tej części pojawiły się takie zagadnienia, jak np.: zdrobienia polskich imion, naturalne sposoby leczenia różnych dolegliwości, sposoby spędzania wolnego czasu przez Polaków i wiele innych. W podręcznikach na poziomie A1 i A2 konsekwentnie tłumaczono teksty z tej sekcji na język koreański. Dzięki temu zabiegowi studenci mogą samodzielnie dokonywać analizy porównawczej oryginału i przekładu, w sposób naturalny dostrzegają różnice we wzorcach gramatycznych, składniowych oraz na poziomie leksykalnym (Majkiewicz 2007, s. 261). Oto przykłady poruszanych zagadnień socjokulturowych:

- Czy wiesz, że Polacy obchodzą nie tylko urodziny, ale też imieniny? Urodziny to dzień, w którym ktoś się urodził. Imieniny to dzień związany z naszym imieniem, czyli dzień, w którym wspomina się świętego patrona. W polskim kalendarzu są podane imiona świętych na każdy dzień. Informacje o imieninach podawane są też w mediach i w autobusach czy tramwajach, dlatego każdy wie, kiedy ktoś ma imieniny.

Młodzi Polacy lubią obchodzić urodziny. Starsi Polacy wolą obchodzić imieniny.

Dlaczego? Na urodzinach liczymy lata (wiek), na imieninach tego nie robimy! 🤔

Imieniny w domu to przyjęcie głównie dla rodziny i najbliższych znajomych. Dla kolegów i koleżanek organizuje się imieniny w szkole lub w pracy.

Kiedy dostajemy zaproszenie na imieniny do domu, dobrze pamiętać o trzech rzeczach:

- ① przynosimy mały prezent, na przykład kwiaty lub czekoladki, przychodzimy punktualnie albo trochę po czasie – najlepiej nie później niż
- ② piętnaście minut (kwadrans) po czasie,
- ③ na imieninach Polacy często śpiewają „STO LAT!”, podobnie jak na urodzinach. Czy wiesz, jak brzmi piosenka *Sto lat?* (*Podręcznik standardowy. Polski A1*, s. 252)

¹⁴ Więcej na temat kompetencji międzykulturowej w nauczaniu jppz zob.: Żydek-Bednarczuk 2012, Zarzycka 2002.

- Parapetówka/parapetowa (파라페투프카/파라페투바)는 새집 이사를 기념해서 손님들을 맞이하는 집들이를 뜻하는 일상 용어입니다. 폴란드인들은 이사 후에 세간이 완전히 갖추어 지지 않은 상태에서 이런 자리를 마련합니다. 그래서 새 집에는 소파나 탁자, 의자마저 없는 경우가 많기 때문에, 손님들은 창턱(parapet)에 걸터앉거나, 그 위에 먹을 것을 올려 두곤 하지요. 손님들을 초대할 때는 이메일이나 메신저에서 메시지를 보내는 등 편리한 방법을 이용합니다. 초대받은 사람들은 집들이에 갈 때 꼭 선물을 가져가는데, 보통 실용적인 물품(꽃병, 도마, 담요, 수건, 유리컵이나 잔 세트)을 준비하고, 집 주인은 술이나 간식 등, 간단한 먹거리를 대접합니다. *Parapetówka/parapetowa* (słowo potoczne) to spotkanie z okazji wprowadzenia się do nowego mieszkania lub domu. Polacy organizują takie spotkanie wtedy, kiedy mieszkanie nie jest jeszcze do końca wyposażone. W nowym mieszkaniu często nie ma kanapy, stołu ani krzeseł, więc goście mogą siedzieć na parapecie lub jedzenie może być na parapecie. Gości zaprasza się do domu w sposób nieformalny np. poprzez wysłanie maila lub wiadomości na komunikatorze. Na parapetówkę goście obowiązkowo przynoszą prezenty, które zwykle są praktyczne (wazon, deska do krojenia, koc, ręczniki, zestaw szklanek lub kieliszków), a gospodarze przygotowują poczęstunek, czyli alkohol i przekąski. (*Podręcznik standardowy. Polski A2*, s.88)

W przypadku uczenia grup jednorodnych kulturowo bez większych trudności można odnaleźć te same punkty odniesienia w kulturze rodzimej odbiorcy i języka docelowego, które będą podstawą dyskusji i wzajemnego poznania. W podręcznikach z poziomów A1 i A2 podtrzymywano konwencję tłumaczenia opisów na język koreański, w przypadku sekcji poświęconej kulturze na poziomie B1 nie ma już tłumaczenia, natomiast wprowadzono pytanie zachęcające do dokonywania porównania z macierzystą kulturą studenta. W podręczniku na poziomie B2 zrezygnowano z wyodrębnienia zagadnień kulturowych na rzecz wprowadzania zróżnicowanych autentycznych tekstów kultury (np. filmy, piosenki), które skłaniają do refleksji i odnajdywania ich koreańskich odpowiedników. Jednym z takich działań jest polecenie obejrzenia filmu *Bogowie* w jednostce poświęconej zdrowiu i medycynie:

- Proszę obejrzeć film biograficzny *Bogowie* w reżyserii Łukasza Palkowskiego. Jego główny bohater był postacią prawdziwą, dobrze znaną w Polsce. Następnie proszę odpowiedzieć na pytania. Kim był człowiek, który został głównym bohaterem filmu? Jakimi cechami się charakteryzował? Jakie trudności musiał pokonać główny bohater na drodze do celu? Dlaczego film nosi tytuł *Bogowie*? Proszę wybrać jeden z filmów lub seriali o tematyce medycznej (polski lub koreański) i przygotować recenzję (150–200 słów), która zachęci innych do jego obejrzenia. Tekst zostanie opublikowany na portalu „Co warto obejrzeć?”, który

jest prowadzony w języku polskim. Proszę uwzględnić podstawowe informacje o filmie (gdzie i kiedy toczy się akcja, kim są główni bohaterowie, do jakiego gatunku należy ten film) oraz informację, dlaczego warto go obejrzeć. (*Podręcznik standardowy. Polski B2*, s. 105)

Warto wspomnieć o jeszcze jednej, stałej w całej serii, części, czyli o ewaluacji. W każdym podręczniku uczący się mogą dokonać samodzielnej oceny, rozwiązując krótki test, celem sprawdzenia umiejętności nabytych w danej jednostce i przygotowania się do koreańskiego egzaminu z jppo. Koreański system edukacyjny nastawiony jest na zdobywanie certyfikatów poświadczających dane umiejętności. Jednym z ważnych egzaminów jest FLEX (Foreign Language Exam), do którego zdania po ukończeniu studiów zobowiązani są wszyscy studenci HUFs. Dokument ten będą przedstawiać swoim przyszłym koreańskim pracodawcom. Jest to poświadczenie ich kompetencji językowych na danym poziomie, jednakże nie jest ono równoznaczne z egzaminem certyfikатовym honorowanym za granicą. Dlatego, pomimo uzyskania certyfikatu na uczelni koreańskiej, studenci pragnący pracować lub studiować w Polsce ubiegają się o certyfikat z języka polskiego wydawany przez Państwową Komisję ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Tu warto przypomnieć postulat Zhao Ganga (2013, s. 228) w sprawie wprowadzenia zręcznego skrótu (na wzór choćby FLEX) określającego egzamin z jppo, gdyż skróty nazw egzaminów w systemie testowania np. języka angielskiego (IELTS, TOEIC) funkcjonują w międzynarodowej świadomości jako swego rodzaju symbole kompetencji językowych.

5. PODSUMOWANIE

Podstawowym celem omawianej serii podręczników do nauki języka polskiego było wykształcenie kompetencji komunikacyjnej u odbiorców koreańskojęzycznych na poziomie początkującym oraz udoskonalenie sprawności językowych na wyższych poziomach do B2 włącznie. Podręczniki realizują wszystkie funkcje właściwe opracowaniom do nauczania języków obcych, opisane szczegółowo w literaturze przedmiotu (por. Niesporek-Szamburska 2013); zatem funkcje: informacyjną (podają podstawowe informacje – logicznie i rzeczowo – z zakresu języka, kultury oraz realiów kulturowych), sterowniczą (w podręcznikach znalazło się wiele poleceń umożliwiających samodzielną pracę uczącego się, wspomagających nie tylko pamięciowe opanowanie materiału, lecz również oparte na działaniu, ćwiczenia ułatwiające zrozumienie i zapamiętanie poznawanych treści), kontrolno-oceniającą i motywacyjną (każda jednostka kończy się ewaluacją w postaci testu sprawdzającego wiedzę nabytą podczas danej lekcji).

Zaproponowane treści, zwłaszcza z zakresu socjologii kultury, nie są wolne od subiektywizmu tworzących podręczniki. Niektóre przykłady (norm społecznych, typowych zachowań lub tradycji) przedstawione w książkach mogą z czasem ulegać dezaktualizacji. Proces ten, co oczywiste, wynika z przeobrażeń zachodzących zarówno w polskim, jak i koreańskim społeczeństwie. Charakteryzuje on zresztą wszystkie podręczniki do nauki języków obcych, które uwzględniają tło kulturowe.

Realizacja [Modelu 4], opisanego w początkowej części artykułu, czyli tworzenie podręczników do nauki jppo przez mieszany zespół autorów, umożliwia uwzględnienie w zamieszczanych treściach podręcznikowych tych aspektów, które mogą sprawiać szczególną trudność odbiorcom koreańskojęzycznym, zarówno w odniesieniu do systemu języka, jak i paradygmatu kulturowego. Poznanie odmienności kulturowej studentów oraz cech genetycznych i typologicznych ich języka rodzimego pozwala pozyskać ich zaufanie i prowadzi do powodzenia naukowo-dydaktycznego (Lisowski 2007) stron zaangażowanych w proces dydaktyczny (autora podręcznika, nauczyciela oraz ucznia). To niebywale istotna perspektywa w sytuacji, w której planuje się stworzyć materiały dydaktyczne do nauki języka obcego. Takie przekonane towarzyszyło również autorkom serii podręczników do nauczania języka polskiego wśród studentów koreańskich.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Cheong Byung Kwon, 2008, *Pollandeuo hoehwa. Rozmówki polskie*, Seul.

Czój E., Hajduk-Gawron W., Michalunio M., 2020, *Podręcznik Standardowy. Polski. A2 Pollandeuo A2 Pyojungyojae*, Seul.

Czój E., Hajduk-Gawron W., Michalunio M., 2021, *Podręcznik Standardowy. Polski. B1 Pollandeuo B1 Pyojungyojae*, Seul. Link do pobrania podręcznika: http://cfl.ac.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttNo=1545&pageIndex=4&menuId=M-NU_000000000000179&bbsId=BBSMSTR_000000000642 [19.03.2024].

Czój E., Hajduk-Gawron W., Smereczniak M., Michalunio M., Motylińska E., 2022, *Podręcznik Standardowy. Polski B2 Pollandeuo B2 Pyojungyojae*, Seul. Link do pobrania podręcznika: http://cfl.ac.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttNo=1613&pageIndex=1&menuId=MNU_000000000000179&bbsId=BBSMSTR_000000000642 [19.03.2024].

Czój E., Szalkowska-Kim E., Szamborska A., 2019, *Podręcznik Standardowy. Polski. Pollandeuo A1 Pyojungyojae*, Seul.

Kim Areum 2020a, *Han beone kkeut! OPI Pollandeuo. Raz a dobrze! OPI język polski*, Seul.

Kim Areum, 2020b, *Haeksimpaeteon pollandeuo. Polski – kluczowe schematy*, Incheon.

Kim Areum, b.d.w., *The Step 2 The pareun pollandeuo Step 2. Poprawny język polski. Krok 2*, [online] https://www.eckonline.kr/eckonline/course_detail.php?uid=530 [19.03.2024].

- Kim Areum, Robaczyński P., 2016/2018, *The Step 1 The pareun pollandeueo Step 1. Poprawny język polski. Krok 1*, Seul.
- Kim Ikseong, 2002, *Pollandeueo cheotgeoreum. Polski – pierwsze kroki*, Seul.
- Kim Ji Young, 2011, *Gukgadaepyo pollandeueo wanjeon cheotgeoreum. I ty możesz się stać reprezentantem języka polskiego*, Seul.
- Kim Ji Young, 2020, *Pollandeo chogeubmunbeob joensuebmunjae. Ćwiczenia gramatyczne z języka polskiego dla początkujących*, Seul.
- Kim Ji Young, 2021a, *Harue jjogaenda pollandeueo. Alpabeseseo insapyohyeonkkaji. Polski – chwytaj w lot. Od alfabetu po powitania*, Seul.
- Kim Ji Young, 2021b, *Pollandeo gicho silyong jakmun. Praktyczne ćwiczenie pisania w języku polskim dla początkujących*, Seul.
- Kim Ji Young, 2022, *Nuguna alpaben pollandeueo geurimchaek. Komiksowy alfabet polski dla każdego*, Seul.
- Kim Ji Young, Koh Seung Hui, 2013/2016/2020, *Pollandeueo munbeop. Gramatyka języka polskiego*, Seul.
- Kim Jong Suck, 2001, *Yeohaengpilsu pollandeueo hoehwa. Rozmówki polskie niezbędne w podróży*, Seul.
- Koh Seung Hui, Lee Ok Jin, 2021, *Pollandeo A2 dangye munbeob work book. Ćwiczenia gramatyczne z języka polskiego na poziomie A2*, Seul.
- Kowalewska M., Kowalewski J., 2008 i 2010, *Co nas łączy... Materiały do nauczania języka polskiego na Wschodzie i studentów ze Wschodu*, cz. 1–2, Kraków.
- Morcinek-Abramczyk B., 2018, *Polski jest prosty! Podręcznik do nauki języka polskiego dla osób japońskojęzycznych*, Katowice.
- Prizel-Kania A., Bucko D., Majcher-Legawiec U., Sowa K., 2016, *Po polsku po Polsce. Podręcznik do nauczania języka polskiego jako obcego oraz kultury polskiej dla początkujących*, Kraków.
- Serafin B., Achtelik A., 2013, *Miło mi panią poznać. Język polski w sytuacjach komunikacyjnych*, t. 1–2, Katowice.
- Stemppek I., Stelmach A., Dawidek S., Szymkiewicz A., 2013, *Polski. Krok po kroku 1*, Kraków.

BIBLIOGRAFIA

- Cheong Byung Kwon, 2006, *Stan i perspektywy filologii polskiej w Korei Południowej*, „Scripta Neophilologica Posnaniensia”, t. 8, s. 295–311.
- Cheong Byung Kwon, 2010, *Polonistyka koreańska wczoraj i dziś*, „Postscriptum. Studia Polonistyczne”, nr 2 (6), s. 15–24.
- Cheong Byung Kwon, Kim Jong Suck, Choi Sung Eun (Estera Czój), Kim Yong Deog, Kim Ji Young, Lee Ok Jin, Lee Ji Wone, Koh Seung Hui, 2013, *Education and Research on Polish Studies in Korea*, „The New Educational Review”, vol. 32, no. 2, p. 19–34.

- Czój E., 2018, *Ustawa w sprawie wspierania edukacji rzadkich języków obcych – szansa na wypromowanie języka polskiego w Republice Korei*, w: Yongdeog Kim (red.), *Spotkania Polonistyk Trzech Krajów – Chiny, Korea, Japonia*, Seul, s. 109–120.
- Dąbrowska A., 2019/2020, *Historia nauczania Niemców języka polskiego jako obcego*, „Polnisch in Deutschland. Zeitschrift der Bundesvereinigung der Polnischlehrkräfte“, nr specjalny, s. 59–70.
- Gang Z., 2013, *O różnicy między chińską a polską polityką językową*, w: E. Czój (red.), *Spotkania Polonistyk Trzech Krajów – Chiny, Korea, Japonia*, Seul, s. 225–229.
- Kim Reesul, 2021, *Edukacja polonistyczna w Korei Południowej*. Praca licencjacka napisana pod kierunkiem dr Ewy Nowak, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.
- Kotlarska I., 2022, *Sociocultural, Political and Educational Aspects of Teaching English in Polish Schools in the Interwar Period (1918–1939)*, in: S. Doff, R. Smith (eds), *Policies and Practice in Language Learning and Teaching: 20th century Historical Perspectives*, Amsterdam, s. 263–288. <https://doi.org/10.1515/9789048552405-012>
- Lewowicki T., 2000, *W poszukiwaniu modelu edukacji międzykulturowej*, w: T. Lewowicki (red.), *Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie*, Katowice, s. 21–35.
- Lisowski T., 2006, *Specyfika nauczania języka polskiego na Dalekim Wschodzie. Polonistyka w Hankuk University of Foreign Studies w Seulu*, „Postscriptum”, nr 2 (52), s. 127–136.
- Lisowski T., 2007, *Lingwistyczne i kulturowe uwarunkowania nauczania języka polskiego w Departamencie Polskim Hankuk University of Foreign Studies w Seulu*, w: Cheong Byung Kwon (red.), *Studia polonistyczne w Azji*, Yongin, s. 117–128.
- Lisowski T., 2010, *O przekraczaniu granic. Koreańczycy uczący się języka polskiego. Pismo*, w: J. Ignatowicz-Skowrońska (red.), *Glottodydaktyka polonistyczna. Materiały konferencji naukowej „Dydaktyka języka polskiego jako obcego wobec zjawisk współczesnej kultury”*. Szczecin, 17 listopada 2009 r., Szczecin, s. 37–45.
- Mackiewicz M., 2021, *Współpraca gospodarcza Polski z Republiką Korei – wymiana handlowa i bezpośrednio inwestycje zagraniczne*, w: A.M. Kowalski, M.A. Weresa (red.), *Polska. Raport o konkurencyjności 2021. Bilateralna współpraca gospodarcza a przewagi konkurencyjne*, Warszawa, s. 269–284.
- Majkiewicz A., 2007, *Wybrane zagadnienia przekładu i ich użyteczność w glottodydaktyce*, w: J. Tambor i A. Achtelek (red.), *Sztuka czy rzemiosło? Nauczyć Polski i polskiego*, t. 1., Katowice, s. 254–263.
- MRDHiWM – Ministerstwo Rozwoju, Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej, 2020, *Republika Korei. Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską*, styczeń 2020, [online] <https://www.gov.pl/attachment/4a64747c-65b5-4a39-83cc-d16044fd5f5f> [05.10.2022].
- Niesporek-Szamburska B., 2013, *Od wiedzy do wyboru, czyli o strukturze i funkcjach podręcznika w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, w: J. Tambor, A. Achtelek (red.), *Sztuka to rzemiosło. Nauczyć Polski i polskiego*, t. 3., Katowice, s. 185–199.
- Podhajecka M., 2013, *“English Self-Taught”: Self-Study Guides for Polish Learners of English (1860–1945)*, w: E. Piechurska-Kuciel, E. Szymańska-Czaplak (red.), *Language in Cognition and Affect*, Heidelberg, s. 315–343.

-
- Rabiej A., 2016, *Znalezione w przekładzie: rola języka pierwszego w nauczaniu języka obcego/drugiego*, w: A. Seretny, E. Lipińska (red.), *Tłumaczenie dydaktyczne w nowoczesnym kształceniu językowym*, Kraków, s. 55–75.
- Szalkowska-Kim E., 2018, *O motywacji w procesie nauczania i uczenia się języka polskiego w koreańskich warunkach akademickich*, w: Yongdeog Kim (red.), *Spotkania Polonistyk Trzech Krajów – Chiny, Korea, Japonia*, Seul, s. 319–334.
- Zarzycka G., 2002, *O interkulturowej kompetencji komunikacyjnej*, „Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców. Acta Univesritatis Lodziensis”, nr 12, s. 11–41.
- Żydek-Bednarczuk U., 2012, *Kompetencja międzykulturowa w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, „Postscriptum Polonistyczne”, nr 2, s. 19–30.
- Żylińska M., 2007, *Postkomunikatywna dydaktyka języków obcych w dobie technologii informacyjnych. Teoria i praktyka*, Warszawa.